

หลวงปู่มั่น ฐริทัตตมหาเถระ (1)

๑ ชาติกำเนิดและการอุปสมบท

ท่าน กำเนิดในสกุลแก่นแก้ว บิดาชื่อน้ำคำด้วง มารดาชื่อจันทร์ เพี้ยแก่นท้าวเป็นปู่ นับถือ พุทธศาสนา เกิดวันพฤหัสบดีเดือนยี่ ปีมะแม ตรงกับวันที่ ๒๐ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๑๓ ณ บ้านคำบง ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีมีพี่น้อง ร่วมท้องเดียวกัน ๗ คน ท่านเป็นบุตรคนหัวปีท่านเป็นคนร่างเล็ก ผิวขาวแดงแข็งแรง ว่องไวสติปัญญาดีมาตั้งแต่กำเนิดฉลาดดี

เป็นผู้ว่านอนสอนง่ายได้เรียนอักษรสมัยในสำนักของอา คือเรียนอักษรไทย น้อย อักษรไทย อักษรธรรมและอักษรขอมอ่านออกเขียนได้นับว่าท่านเรียนได้รวดเร็ว เพราะมีความทรงจำดี และมีความขยันหมั่นเพียรชอบการเล่าเรียนศึกษา

เมื่อ ท่านอายุได้ ๑๕ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรในสำนักวัดบ้านคำบง ใครเป็น บรรพชาจารย์ไม่ปรากฏ ครั้นบวชแล้วได้ศึกษาหาความรู้ทางพระศาสนามีสวดมนต์ และสูตรต่างๆ ในสำนักบรรพชาจารย์ จดจำได้รวดเร็ว อาจารย์เมตตาปรานีมาก เพราะ เอาใจใส่ในการเล่าเรียนดี ประพฤติปฏิบัติเรียบร้อย เป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้

เมื่อ อายุท่านได้ ๑๗ ปี บิดาขอร้องให้ลาสิกขาเพื่อช่วยการงานทางบ้านท่านก็ได้ลา สิกขาออกไปช่วยงาน ของบิดามารดาเต็มความสามารถ ท่านเล่าว่าเมื่อลาสิกขาไปแล้ว ยังคิดที่จะบวชอีกอยู่เสมอไม่ลืมเลย คงเป็นเพราะอุปนิสัยในทางบวชมาแต่ก่อนอย่าง หนึ่งอีกอย่าง หนึ่งเพราะตั้งใจในคำสั่งของยายว่า

พระอริยกิจ (อ่อน)

พระอุปฌาย์ของหลวงปู่

"เจ้าต้องบวชให้ยาย เพราะยายก็ได้เลี้ยงเจ้ายาก"

พระครูวิเวกพุทธกิจ

หลวงปู่เสาร์ กนตสีลมหาเถร

พระอาจารย์กรรมฐาน

คำสั่ง ของยายนี้ คอยสะกิดใจอยู่เสมอ ครั้นอายุท่านได้ ๒๒ ปี ท่านเล่าว่ามีความ อยากบวชเป็นกำลัง จึงอำลาบิดา มารดาบวชท่านทั้งสองก็อนุญาตตามประสงค์ท่านได้

เข้าศึกษาในสำนักพระอาจารย์เสาร์ (หลวงปู่เสาร์) กัณฑ์โล วัดเลียบ เมือง
อุบล จังหวัดอุบลราชธานี

อุปสมบท เป็นภิกษุภาวะในพุทธศาสนา ณ วัดศรีทอง(วัดศรีอุบลรัตนาราม)อำเภอ
เมือง จังหวัดอุบลราชธานี พระอริยกวี(อ่อน)เป็นพระ อุปฌายะ พระครูสีทาขยเส
โน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูประจักษ์อุบลคุณ (สุ่ม) เป็นพระอนุสาวนาจารย์
เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๓๖

พระอุปฌายะขนานนามมคธให้ว่า "ภริทัตโต" แปลว่า "ผู้ให้ปัญญา ผู้แจกจ่ายความ
ฉลาด" เสร็จอุปสมบทกรรมแล้ว ได้กลับมาศึกษาวิปัสสนาธุระกับพระอาจารย์เสาร์
กัณฑ์โล ณ วัดเลียบต่อไป เมื่อแรกอุปสมบทท่านพำนักอยู่วัดเลียบ โดยได้เรียน
กรรมฐานจากพระอาจารย์เสาร์เมืองอุบลเป็นปกติ และได้ออกไปอาศัยอยู่วัดบูรพา
ราม เมือง อุบลราชธานีเป็นครั้งคราว

ใน ระหว่างนั้นได้ศึกษาข้อปฏิบัติเบื้องต้น อันเป็นส่วน แห่งพระวินัย คือ อาจารย์
ความประพฤติมารยาท อาจารย์วัตร และอุปฌายวัตรปฏิบัติได้เรียบร้อยดีจนเป็นที่
ไว้วางใจของพระอุปฌายจารย์ และได้ศึกษาข้อปฏิบัติอบรมจิตใจคือเดินจงกรมนั่งสมาธิ
กับการสมาทานธุดงค์วัตรต่างๆ

คัดลอกจาก : <http://www.geocities.com/luangpumun/his1.html>

๒ บำเพ็ญเพียร

ใน สมัยต่อไปได้แสวงหาวิเวกบำเพ็ญสมณธรรมในที่ต่างๆ ตามราวป่า ป่าช้า ป่าชฎ
ที่แจ้ง หุบเขา ซอกเขา ห้วย ธารเขา เจ็อมเขา ท้องถ้ำ เรือนว่างทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง
บ้าง ทางฝั่งขวาแม่น้ำโขงบ้าง แล้วลงไปศึกษากับนักปราชญ์ทางกรุงเทพ จำพรรษาอยู่ที่
วัดพุทธนาราม หมั่นไปสดับธรรมเทศนากับเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์
) ๓ พรรษา แล้วออกแสวงหาวิเวกในถิ่นภาคกลาง คือถ้ำสาริกา เขา
ใหญ่ นครนายก ถ้ำไผ่ขวาง เขาพระงามและถ้ำสิงห์โตลพบุรีจนได้รับความรู้แจ่มแจ้ง
ในพระธรรมวินัย สิ้นความสงสัยในสัตตศาสนา จึงกลับมาภาคอีสานทำการอบรม

ตั้งสอนสมถวิปัสสนา แก่สหธรรมิกและอุบาสกอุบาสิกาต่อไป มีผู้เลื่อมใสปฏิบัติตาม มากขึ้นโดยลำดับ มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายกระจายทั่วภาคอีสาน

ในกาลต่อมาได้ลงไปพักจำพรรษาที่วัดประทุมวนาราม กรุงเทพฯ อีก ๑ พรรษาแล้ว ไปเชียงใหม่ กับเจ้าพระคุณอุบาสี (จันทร) จำพรรษาวัดเจดีย์หลวง ๑ พรรษาแล้วออกไปพักตามทีวีกต่างๆ ในเขตภาคเหนือหลายแห่ง เพื่อสงเคราะห์สาธุชนในที่นั้นๆ นาน ถึง ๑๑ ปี จึงได้กลับมาจังหวัดอุบลราชธานีพักจำพรรษาอยู่ที่วัด โนนนิเวศน์เพื่อ อนุเคราะห์สาธุชนในที่นั้น ๒ พรรษาแล้วมาอยู่ในเขตจังหวัดสกลนครจำพรรษาที่วัด ป่าบ้านนามน ตำบลตองโขบ อำเภอเมืองสกลนคร (ปัจจุบันคืออำเภอ โศกศรีสุพรรณ) ๓ พรรษา จำพรรษาที่วัดป่าหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม ๕ พรรษา เพื่อสงเคราะห์สาธุชนในที่นั้น มีผู้สนใจในธรรมปฏิบัติได้ติดตามศึกษา อบรมจิตใจ มากมาย ศิษยานุศิษย์ของท่านได้แพร่กระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย ยังเกียรติคุณ ของท่านให้ฟุ้งเฟื่องเลื่องลือไป

๓ ปัจฉิมวัย

ใน วัชชรา นับแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมาท่านหลวงปู่มั่นมาอยู่ที่จังหวัดสกลนคร เปลี่ยนอิริยาบถ ไปตามสถานที่วิเวกผาสุกวิหารหลายแห่ง คือ เสนาสนะป่าบ้านนามน ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง (ปัจจุบันเป็นอำเภอ โศกศรีสุพรรณ) บ้าง แลวนั้นบ้าง

ครั้น พ.ศ. ๒๔๘๗ จึงย้ายไปอยู่เสนาสนะป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอ พรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จนถึงปีสุดท้ายแห่งชีวิต ตลอดเวลา ๘ ปีในวัชชรา นี้ท่าน ได้เอาธุระอบรมสั่งสอนศิษยานุศิษย์ทางสมถวิปัสสนาเป็นอันมาก ได้มีการเทศนาอบรม จิตใจศิษยานุศิษย์เป็นประจำวันศิษย์ผู้ใกล้ชิด ได้บันทึกธรรมเทศนาของท่านไว้และได้ รวบรวมพิมพ์ขึ้นเผยแพร่แล้วให้ชื่อว่า "มุตโตทัย"

มาถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งเป็นปีที่ท่านมีอายุย่างเข้า ๘๐ ปี ท่านเริ่มอาพาธเป็น ไข้ ศิษย์ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ก็ได้เอาธุระรักษาพยาบาล ไปตามกำลังความสามารถ อาการ อาพาธก็สงบไปบ้างเป็นครั้งคราวแต่แล้วก็กำเริบขึ้นอีก เป็นเช่นนี้เรื่อยมา จนจนออก พรรษา อาพาธก็กำเริบมากขึ้น ข่าวนี้อันได้กระจายไปโดยรวดเร็ว พอออกพรรษา ศิษยานุ ศิษย์ผู้อยู่ใกล้ไกล ต่างก็ทยอยกันเข้ามา ประณินบัติ พยาบาล ได้เชิญหมอแผนปัจจุบันมา

ตรวจ และรักษาแล้วนำมาพักที่เสนาสนะป่าบ้านภู อำเภอพรรณานิคม เพื่อสะดวกแก่
ผู้รักษา และศิษยานุศิษย์ที่จะมาเยี่ยมพยาบาล อาการอาพาธมีแต่ทรึงกับทรุดลงโดยลำดับ

ครั้น เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้นำท่านมาพักที่วัด
ป่าสุทธาวาส อ.เมือง เมืองสกลนคร โดยพาหนะรถยนต์ของแขวงทางการ
มาถึงวัดเวลา ๑๒.๐๐น. เศษ ครั้นถึงเวลา ๒.๒๓ น. ของ
วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ปีเดียวกันท่านก็ได้ถึงมรณภาพด้วยอาการสงบใน
ท่ามกลางศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย มีเจ้าพระคุณพระธรรมเจดีย์เป็นต้น สิริชน
อายุของท่านอาจารย์ได้ ๗๕ ปี ๕ เดือน ๒๑ วันรวม ๕๖ พรรษา

ซึ่งท่านหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ได้เล่าถึงเหตุการณ์ในเวลานั้น ไว้ใน
"ประวัติท่านพระอาจารย์มั่นฯ" ไว้ว่า

"องค์ท่าน เบื้องต้นนอนสีหไสยาสน์ คือ นอนตะแคงข้างขวา แต่เห็นว่าท่านจะ
เหนื่อยเลยค่อย ๆ คึงหมอนที่หนุนอยู่ข้างหลัง ท่านออกนิคหนึ่ง เลยกลายเป็นท่านนอน
หงายไป พอท่านรู้สึกก็พยายามขยับตัวกลับคืนท่าเดิม แต่ไม่สามารถทำได้ เพราะหมด
กำลัง พระอาจารย์ใหญ่ก็ช่วยขยับหมอนที่หนุนหลังท่านเข้าไป แต่ดูอาการท่านรู้สึก
เหนื่อยมาก เลยต้องหยุด กลัวจะกระเทือน ท่านมากไป ดังนั้น การนอนท่านในวาระ
สุดท้ายจึงเป็นท่าหงายก็ไม่ใช่ ท่าตะแคงข้างขวาก็ไม่เชิง เป็นเพียงท่าเอียง ๆ อยู่
เท่านั้น เพราะสุตวิสัย ที่จะแก้ไขได้อีก อาการท่านกำลังดำเนินไปอย่างไม่
หยุดยั้ง บรรดาศิษย์ซึ่งโดยมากมีแต่พระกับเณร ฆราวาสมีน้อย ที่นั่งอาลัยอาวรณ์ ด้วย
ความหมดหวังอยู่ขณะนั้น ประหนึ่งลืมหายใจไปตาม ๆ กัน เพราะจิตพะว้าพะวังอยู่กับ
อาการท่าน ซึ่งกำลังแสดง อย่างเต็มที่ เพื่อถึงวาระสุดท้ายของท่านอยู่แล้ว ลมหายใจ
ท่านปรากฏว่า ค่อยอ่อนลงทุกทีและละเอียดไปตาม ๆ กัน ผู้นั่งดู ลืมกระพริบตา เพราะ
อาการท่านเต็มไปด้วยความหมดหวังอยู่แล้ว ลมค่อยอ่อนและช้าลงทุกทีจนแทบไม่
ปรากฏ วินาทีต่อไปลมก็ค่อย ๆ หายเงียบไป อย่างละเอียดสุขุม จนไม่มีใครสามารถรู้ได้
ว่า ท่านได้สิ้นไปแล้วแต่วินาทีใด เพราะอวัยวะทุกส่วน มิได้แสดงอาการผิดปกติ
เหมือนสามัญชนทั่ว ๆ ไปเคยเป็นกัน ต่างคนต่างสังเกตจ้องมองจนตาไม่
กระพริบ สุดท้ายก็ไม่ได้เรื่องพอให้สะดุดใจเลยว่า "ขณะท่านลาชั้น์ ลาโลกที่เต็มไป
ด้วยความกังวลหม่นหมองคือขณะนั้น" ดังนี้

พอเห็นทำไมได้การ ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ พูดเป็นเชิงไม่แน่ใจขึ้นมาว่า "ไม่ใช่ท่านสิ้นไปแล้วหรือ" พร้อมกับยก นาฬิกาขึ้นดูเวลา ขณะนั้นเป็นเวลาตี ๒ นาฬิกา ๒๓ นาที จึงได้ถือเวลามรณภาพของท่าน พอทราบว่าท่านสิ้นไปแล้วท่านนั้น มองดูพระเนตรที่นั่งรุ่มล้อมท่านอยู่เป็นจำนวนมาก เห็นแต่ความโศกเศร้าเหงาหงอย และ น้ำตาบนใบหน้าที่ไหลซึมออกมา ทั้งไอทั้งจาม ทั้งเสียงบ่นพึมพำ ไม่ได้ถ้อยได้ความ ใครอยู่ที่ไหน ก็ได้ยินเสียงอุบอิบพึมพำ ทั่วบริเวณนั้น บรรยากาศเต็มไปด้วยความเงียบ เหงาเศร้าใจ อย่างบอกไม่ถูก เราก็ก่เหลือนทน ท่านผู้อื่นก็เหลือนทน ปรากฏว่าเหลือแต่ร่าง ครอบตัวอยู่เวลานั้น ต่างองค์ต่างนั่งเงียบไปพักหนึ่ง ราวกับโลกธาตุได้ดับลง ในขณะที่เดียวกับขณะที่ท่านอาจารย์ลาสมมติคือขันธก้าวเข้าสู่แดนเกษม ไม่มีสมมติความกังวล ใด ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกับวุ่นวายอีก ผู้เขียนแทบหัวอกจะแตกตายไปกับท่านจริง ๆ เวลานั้น ทำให้รำพึงรำพัน และอัดอั้นตันใจไปเสียทุกอย่าง ไม่มีทางคิดพอขยับขยายจิตที่กำลัง ว้าวุ่น ชุ่นเป็นตม เป็นโคลนไปกับการจากไปของท่าน พอให้เบาบางลงบ้าง จากความ แสนรัก แสนอาลัยอาวรณ์ที่สุดจะกล่าว ที่ท่านว่าตายทั้งเป็นเห็นจะได้แก่นั่นไม่เป็นท่า คนนั้นแล

ดวงประทีปที่เคยที่เคยสว่างไสวมาประจำชีวิตจิตใจได้ดับวูบสิ้นสุดลง ปรากฏ ความอบอุ่นชุ่มเย็นเหมือนแต่ก่อนมา ราวกับว่าทุกสิ่งได้ขาดสะบั้นหันแหลกเป็นจุนไป เสียสิ้น ไม่มีสิ่งเป็นที่พึ่งพอเป็นที่หายใจได้เลย มันสุด มันมุด มันดำมันตีบตันอันดู่ ไปเสียหมดภายในใจ ราวกับโลกธาตุนี้ ไม่มีอะไรเป็นสาระ พอเป็นที่เกาะของจิตผู้กำลัง กระจายที่พึ่ง ได้อาศัยเกาะพอได้หายใจ แม้เพียงวินาทีหนึ่งเลย ทั้งที่สัตว์โลกทั่วไตรภพ อาศัยกันประจำภพกำเนิดตลอดมา แต่จิตมันอาภัพอับวาสนาเอาอย่างหนักหนา จึงเห็น โลกาธาตุ เป็นเหมือนยาพิษเอาเสียหมดเวลานั้น ไม่อาจเป็นที่พึ่งได้ ปรากฏแต่ท่านพระ อาจารย์มั่นองค์เดียว เป็นชีวิตจิตใจ เพื่อฝากอรรถ ฝากธรรม และฝากเป็นฝากตายทุก ขณะลมหายใจเลย .....

ตลอดชีวิตขององค์หลวงปู่ ด้วยความที่ท่านหวัง เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ชนเป็น อันมาก เหตุนั้นท่านจึงไม่อยู่เป็นที่ เป็นทางหลักแหล่ง เฉพาะแห่งเดียว เทียวไปเพื่อ ประโยชน์ แก่ชนในสถานที่นั้น ๆ ดังนี้

1. ณ กาลสมัยนั้น (พ.ศ.2447) ท่านอาจารย์มั่น ฯ อยู่วัดเลียบมานาน จึงได้เข้าไปจำ พรรษาที่วัดปทุมวนาราม (วัดสระปทุม) กรุงเทพฯ และทางเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี

จนถึง พ.ศ.2457 ครั้นแล้วท่านจึงมาหาสหกรรมทางอุบลราชธานี จำพรรษาที่วัดบูรพาใน
จังหวัดนั้น เมื่อปี พ.ศ.2458 ท่านมีพรรษาได้ 25 พรรษา

2. พ.ศ.2459 จำพรรษาที่ภูผากูด บ้านหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม
3. พ.ศ.2460 จำพรรษาที่บ้านคงปอ "ห้วยหลวง" อำเภอเพ็ญ จ.อุดรธานี
4. พ.ศ.2461 จำพรรษาที่ถ้ำผาบิ้ง จังหวัดเลย
5. พ.ศ.2462 จำพรรษาที่บ้านค้อ อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี
6. พ.ศ.2463 จำพรรษาที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
7. พ.ศ.2464 จำพรรษาที่บ้านห้วยทราย อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม
8. พ.ศ.2465 จำพรรษาที่ตำบลหนองลาด อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร
9. พ.ศ.2466 จำพรรษาที่วัดมหาชัย อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
10. พ.ศ.2467 จำพรรษาที่บ้านค้อ อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี
11. พ.ศ.2468 จำพรรษาที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย (วัดอรัญวาสี ปัจจุบัน)
12. พ.ศ.2469 จำพรรษาที่บ้านสามผง อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม
13. พ.ศ.2470 จำพรรษาที่บ้านหนองขอน อ.บุง (ปัจจุบัน อ.หัวตะพาน) จังหวัด
อำนาจเจริญ
14. พ.ศ.2471 จำพรรษาที่กรุงเทพฯ วัดปทุมวนาราม หรือวัดสระปทุม
15. พ.ศ.2472-2482 จำพรรษาที่จังหวัดเชียงใหม่
16. พ.ศ.2483-2482 จำพรรษาที่วัดโนนนิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
17. พ.ศ.2485 จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัด
สกลนคร
18. พ.ศ.2486 จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านนามน อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัด
สกลนคร
19. พ.ศ.2487 จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัด
สกลนคร

20. พ.ศ.2488-2492 จำพรรษาอยู่ที่บ้านหนองฝือ ต.นาใน อ.พรรณานิคม จ. สกลนคร

มรณภาพ ณ วัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ตรงกับวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2492 เวลา 02.23 น. สิริชนมายุรวมได้ 80 ปี

คัดลอกจาก : <http://www.geocities.com/luangpumun/his2.html> และ
<http://www.geocities.com/luangpumun/his3.html>

๔ พระธาตุ

หลังองค์หลวงปู่มั่นลาชั้นเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๒ จึงได้มีการจัดถวายพระเพลิงศพหลวงปู่ ณ วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนครในวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๓ เมื่อถวายพระเพลิงเสร็จแล้ว อัฐิขององค์หลวงปู่ได้ถูกแบ่งแจกไปตามจังหวัดต่างๆ และประชาชนได้เฝ้าอังคารไป

ต่อมาปรากฏว่าอัฐิธาตุขององค์หลวงปู่ที่แจกจ่ายไปยังที่ต่างๆ ก็กลายเป็น พระธาตุไปหมด แม้แต่เส้นผมของท่าน ที่มีผู้เก็บไปบูชา ในที่ต่างๆ ก็กลายเป็น พระธาตุ ได้เช่นเดียวกับอัฐิของท่าน

ปัญหาเรื่องอัฐิหลวงปู่มั่นกลายเป็นพระธาตุนี้ พระธรรมวิสุทธิมงคลหรือ หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี ศิษย์ขององค์หลวงปู่ รูปหนึ่งได้อธิบายไว้ว่า

"อัฐิพระอรหันต์ก็ดี ของสามัญชนก็ดี ต่างก็เป็นธาตุดินเช่นเดียวกัน การที่อัฐิกลายเป็นพระธาตุได้นั้น ขึ้นอยู่กับใจหรือจิตเป็นสำคัญ อำนาจจิตของพระอรหันต์ ท่านเป็นอริยจิตเป็นจิตที่บริสุทธิ์ ปราศจากกิเลส เครื่องโสมมต่างๆ อำนาจชกฟอกธาตุชั้นให้ เป็นธาตุบริสุทธิ์ ไปตามส่วนของตน อัฐิจึงกลายเป็นพระธาตุไปได้ แต่อัฐิหรือกระดูกสามัญชนทั่วไป แม้จะเป็นธาตุดินเช่นเดียวกัน แต่จิตสามัญชนทั่วไป เต็มไปด้วยกิเลส จิตไม่มีอำนาจและคุณภาพที่จะชกฟอกธาตุชั้นของตนให้บริสุทธิ์ได้ อัฐิจึงจำเป็นต้องเป็นสามัญธาตุไปตามวิสัยจิตของคนมีกิเลส จะเรียกไปตามภูมิของจิตภูมิของธาตุว่า อริยจิต อริยธาตุ และสามัญจิต สามัญธาตุ ก็คงไม่ผิด เพราะคุณสมบัติของ

จิต ของธาตุ ระหว่างพระอรหันต์ กับสามัญชน ย่อมแตกต่างกันอย่างแน่นอน ดังนั้นอัฐิจึงจำเป็นต้องต่างกันอยู่ดี

ผู้สำเร็จอรหันต์ทุกองค์ เวลานิพพาน อัฐิต้องกลายเป็นพระธาตุด้วยกันหมด ทั้งสิ้นหรือเปล่านั้น ข้อนี้ยังเป็นเรื่องน่าสงสัย ไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปได้เช่นนั้นทุกๆ องค์ เพราะว่าระหว่างกาลเวลาที่บรรจอรหันต์ จนถึงวันนิพพานนั้น พระอรหันต์แต่ละองค์ มีเวลาสั้นยาว แตกต่างกัน พระอรหันต์ที่บรรลุธรรมวิเศษแล้ว มีเวลาทรงชันช้ออยู่นานปี เวลานิพพานนานถึง อัฐิย่อมมีทาง กลายเป็น พระธาตุ ได้โดยไม่มีปัญหา เพราะระยะเวลาที่ทรงชันช้ออยู่นาน

เช่นเดียวกันกับความสืบทอดแห่งชีวิต ด้วยการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกาย มีลมหายใจเป็นต้น มีการเข้าสมาบัติประจำ อิริยาบถเสมอ ซึ่งเป็นการชักฟอกธาตุชั้นให้บริสุทธิ์ไปตามส่วนของตนทุกวันทุกคืน โดยลำดับ

ครั้นถึงเวลานิพพานอัฐิจึงกลายเป็นพระธาตุไป เมื่อผสมกันเข้ากับธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ซึ่งแผ่กระจายอยู่ทุกอณูบรรยากาศของโลก

ส่วนพระอรหันต์ที่บรรลุอรหัตผลแล้วมิได้ทรงชันช้ออยู่นานเท่าที่ควร เมื่อถึงเวลานิพพาน อัฐิจะกลายเป็นพระธาตุ เหมือนพระอรหันต์ ที่ทรงชันช้ออยู่นานหรือไม่นั้น ยังเป็นปัญหาที่ตอบไม่สนิทใจ

พระอรหันต์ที่เป็นทันทธาภิณฑล คือผู้รู้ได้ช้าค่อยเป็นค่อยไป เช่น บำเพ็ญไปถึงชั้นอนาคามีผล แล้วติดอยู่นานกว่าจะก้าวขึ้น อรหัตภูมิได้ ต้องพิจารณาท่องเที่ยวไปมา อยู่ในระหว่างอรหัตมรรค กับอรหัตผล จนกว่าจิตจะชำนาญและมีกำลังเต็มที่จะผ่านไป

ในขณะที่กำลังพิจารณาอยู่ในขั้นอรหัตมรรค เพื่ออรหัตผลนี้ เป็นอุบายวิธีชักฟอกธาตุชั้นไปในตัวด้วย เวลานิพพาน อัฐิอาจกลายเป็นพระธาตุได้ ส่วนพระอรหันต์ที่เป็นขิปากิณฑลคือ รู้ได้เร็ว บรรลุอรหัตได้เร็ว และนิพพานไปเร็ว พระอรหันต์ประเภทนี้ ไม่แน่ใจว่าอัฐิจะเป็นพระธาตุได้หรือไม่ประการใด เพราะจิตบริสุทธิ์ของท่านเหล่านี้ ไม่มีเวลาทรงและชักฟอกธาตุชั้นช้ออยู่นานเท่าที่ควร"

๕ ปฏิปทาท่านพระอาจารย์มั่น

"ชุดงควัตรที่ท่านถือปฏิบัติเป็นอาจิณ ๔ ประการ

๑. บังสุกุลิ๊งคชุดงค้ ถือนุ๊งห่มฝ้าบังสุกุล นั้บตั้งแต่วันอุปสมบทมา ทราบจนกระทั่งถึง วัชชรา จึงได้พักผ้อน ให้คหบดีจิวรบั้งเพืออนุเคราะห์แก่ผู้ศรัทธานำมาถวาย

๒. บินชบถาคังคชุดงค้ ถือภิกขจวทร เทียวบินชบถา มานัน เป็นนิตย้ แม้อาพาท ไปในละแวกบ้านไม่ไ้ ก็บินชบถาในเขตวัด บนโรงฉัน จนกระทั่งอาพาท ลูกไม่ไ้ ในปัจฉิมสมัยจึงงดบินชบถา

๓. เอกปัตติคังคชุดงค้ ถือนันในบถร ใช้ภษณะใบเตียวเป็นนิตย้ จนกระทั่งถึงสมัยอาพาทหนักจึงงด

๔. เอกสนิกังคชุดงค้ ถือนันหนเตียว เป็นนิตย้ตลอดมา แม้อาพาทหนักในปัจฉิมสมัยก็มิไ้เลิกละ

ส่วนชุดงควัตรนอกนี้ ไ้ถือปฏิบัติเป็นครั้งคราว ที่นับว่าปฏิบัติไ้มาก ก็คือ อรัญญิกังคชุดงค้ ถืออยู่ เสนาสนะป่าห้งบ้านประมาณ ๒๕ เส้น หลิกเร้นอยู่ในที่สงัดตามสมณวิสัยเมื่อถึงวัชชราจึงอยู่ใน เสนาสนะ ป่าห้งจากบ้านพอสมควร ซึ่งพอเหมาะกั้กำลังที่จะภิกขจวทรบิณชบถาเป็นที่ปราศจากเสียงอ้ออิง ประชาชนยาเกรงไม่รบกวณ นัยว่าในสมัยที่ท่านยังแข็งแรง ไ้ออกจวริกโคคเตียวแสวงวิเวกไปในดงพงลึกจน สุตวิสัยที่ศิษยานุศิษย์ จะติดตามไปถึงไ้ก็มี เช่นในคราวไปอยู่ทางภาคเหนือเป็นต้น ท่านไปวิเวกบนเขาสูง อันเป็นที่อยู่ของพวกมูเซอร์ ยังชาวมูเซอร์ซึ่งพูดไม่รู้เรื่องกันให้บังเกิดศรัทธาในพระศาสนาไ้"

พระอริยคุณคุณาธาร วัดเขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น เรียบเรียง

"...พ่อแม่ครูอาจารย์มัน ท่านพาคำเนินอย่างถูกต้องแม่นย้า ถือเอาชุดงควัตร ๑๓ ("...ชุดงค้ 13 แต่ละข้อ มีความหมายในการปราบปราม กิเลสทุกประเภทไ้ได้อย่างอัศจรรย์ ยกที่คาดให้ทั่วถึงไ้ดังนี้ 1.บินชบถาเป็นวัด 2.บินชบถาตามลำดับบ้าน 3.ไม่รับอาหารที่ตามส่งทีหลัง 4.ฉันในบถร 5.ฉันหนเตียวในวันหนึ่งๆ 6.ถือฝ้าสามฝืน 7.ถือฝ้าบังสุกุล 8.อยู่รูกขมูลรมไม้ 9.อยู่ป่า 10.อยู่ป่าช้า 11.อยู่กลางแจ้ง 12.อยู่ในที่เขาคัดให้ 13.ถือไม่อยู่อริยาบถนอน...") นี้เป็นพื้นเพในการดำเนิน และการประพฤติ

ปฏิบัติจิตใจของท่าน ก็เป็นไปโดยสม่ำเสมอ ไม่นอกกลุ่มนอกทาง ทำให้ผู้อื่นเสียหาย และ
ริจะทำเพื่อความเด่นความดัง อะไรออกนอกกลุ่มนอกทาง นั้นไม่มี เป็นแนวทางที่ราบรื่นดี
งามมาก นี่ละเป็นที่นอนใจ เป็นที่ตายใจ ยึดถือไว้ได้ โดยไม่ต้องสงสัย ก็คือปฏิบัติทา
เครื่องดำเนินของท่าน

นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ก็มีจำนวนมาก พวกกันดำเนินมา
ยึดถือหลักนั้นแหละ มาปฏิบัติได้แพร่หลาย หรือกระจายออกไปแก่บรรดาลูกศิษย์
ทั้งหลายเป็นแขนงๆ หรือแผลงๆ อะไรออกไปให้เป็นที่สะดวกตา ไม่แนใจอย่างนี้ไม่มี
ท่านดำเนินอะไรเป็นที่เหมาะสมทั้งนั้น คือมีแบบมีฉบับเป็นเครื่องยืนยันไม่ผิดเพี้ยนไป
เลย

นี่เพราะเหตุไร เพราะเบื้องต้นท่านก็ตะเกียกตะกายก็จริง แต่ตะเกียกตะกายตาม
หลักธรรมหลักวินัย ไม่ได้นอกเหนือไปจากหลักธรรมหลักวินัย หลักวินัยคือกฎของพระ
ระเบียบของพระ ท่านตรงเป้งเลย และหลักธรรมก็ยึดตรงคี่๑๓ ข้อนี้เป็นทางดำเนิน
ไม่ได้ออกนอกกลุ่มนอกทางนี้ไปอย่างทางอื่นบ้างเลย นี่จึงเป็นที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง
มาตั้งแต่ขั้นเริ่มแรกของท่าน

ต่อจากนั้นท่านก็ปรากฏเห็นผลขึ้นมา โดยอันดับอำนาจ ดังเคยเขียนไว้แล้วใน
ประวัติของท่านจนกระทั่งเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลโดยสมบูรณ์ในหัวใจท่าน แล้วก็
ประกาศสั่งสอนธรรมแก่บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายพร้อมทั้งปฏิบัติเครื่องดำเนินด้วยความ
องอาจกล้าหาญ ไม่มีคำว่าสะทกสะท้านแม้ชนิดหนึ่งเลย นี่เพราะความแนใจในใจของ
ท่านเอง ทั้งฝ่ายเหตุทั้งฝ่ายผล ท่านเป็นที่แนใจทั้งสองแล้ว

พวกบรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายที่เข้าไปศึกษาอบรมกับท่าน จึงได้หลักได้เกณฑ์
จากความถูกต้องแม่นยำที่ท่านพาดำเนินมา มาเป็นเครื่องดำเนินของตน แล้วถ่ายทอด
ไปโดยลำดับลำดับ ไม่มีประมาณเฉพาะอย่างยิ่งภิกษุบริษัท มีกว้างขวางอยู่มากสำหรับลูก
ศิษย์ของพ่อแม่ครูอาจารย์มันแตกกระจายออกไปการที่ได้ปฏิบัติเครื่องดำเนินจากท่าน
ผู้รู้ผู้ฉลาดพาดำเนินมาแล้วเช่นนี้ เป็นสิ่งที่หาได้ยากมาก นี่ละเป็นที่ให้ตายใจนอนใจ
อุ่นใจได้ ผิดกับเราเรียนมาโดยคำฟัง และปฏิบัติโดยคำฟังเป็นไหนๆ

ยกตัวอย่างไม่ต้องเอาที่อื่นไกลที่ไหนเลย ผมเองนี่แหละเรียน จะว่าอวดหรือไม่
อวดก็ตามก็เรียนถึงมหา แต่เวลาจะหาหลักหาเกณฑ์มายึดเป็นเครื่องดำเนินด้วยความอุ่น

แนใจตายใจสำหรับตัวเอง ไม่มีจะว่ายังงั้น มันเป็นอย่างนั้น จิตเสาะแสวงหาแต่ครู
อาจารย์อยู่ตลอดเวลาเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ครูอาจารย์มัน..."

พระธรรมวิสุทธิมงคล(หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี
(จากหนังสือ"หยดน้ำบนใบบัว")

"...ที่ผมได้ความรู้ความฉลาด จนได้มาแบ่งปันพวกท่านทั้งหลายนั้น ก็เพราะผมได้
ไปกราบครูบาอาจารย์มัน...ไปพบท่าน แล้วก็เห็นสภาพวัดวาอารามของท่าน ถึงจะไม่
สวยงาม แต่ก็ สะอาดมาก พระเนรตั้งห้าสิบกสิบกสิบ เจียบ! ขนาดจะตากแก่นขนุน (แก่น
ขนุนใช้ต้มเคี้ยว สำหรับข้อมและชักจิวร) ก็ยังแบกเอาไปฟืนอยู่โน้น.. ไกล ๆ โน้น
เพราะกลัวว่าจะ ก่อกวนความสงบของหมู่เพื่อน... พอตัดน้ำทำกิจอะไรเสร็จ ก็เข้าทาง
จงกรม ของใครของมัน ไม่ได้ยินเสียง อะไร นอกจากเสียงเท้าที่เดินเท่านั้นแหละ บางวัน
ประมาณหนึ่งทุ่ม เราก็เข้าไปกราบท่านเพื่อฟังธรรม ได้เวลาพอสมควรประมาณสี่ทุ่ม
หรือห้าทุ่มก็กลับกุฏิ เอาธรรมะ ที่ได้ฟังไปวิจัย... ไปพิจารณา เมื่อได้ฟังเทศน์ท่าน มันอิม
เดินจงกรมทำสมาธิ... มันไม่เหน็ดไม่เหนื่อย มันมีกำลังมาก ออกจากที่ประชุมกันแล้ว
ก็เจียบ! บางครั้งอยู่ใกล้ ๆ กัน เพื่อนเขาเดิน จงกรมอยู่ตลอดคืนตลอดวัน จนได้ของไปดู
ว่าใครท่านผู้นั้นเป็นใคร ทำไม่ถึงเดิน ไม่หยุดไม่พัก นั้น... เพราะจิตใจมันมีกำลัง..."

พระโพธิญาณเถร (หลวงปู่ชา สุภัทโท) วัดหนองป่าพง อุบลราชธานี
(จากอัตตโนประวัติหลวงปู่ชา)

คัดลอกจาก : <http://www.geocities.com/luangpumun/his4.html> และ

<http://www.geocities.com/luangpumun/his5.html>

หลวงปู่มั่น ฐริทัตตมหาเถระ (4)

บันทึกส่วนตัว หลวงปู่ อุ่น ชาโคร

คัดลอกมาจากหนังสือ ชาโครบูชา

โพสต์ที่ในลานธรรมเสวนา กระทั่งที่ 006500 - โดยคุณจากคุณ : (อิ_อิ) [23 ก.ย. 2545]

เนื้อความ :

หลังจากที่หลวงปู่อ่อน ได้มรณภาพแล้ว ทางพระณเรที่วัดป่าหนองคำ (คอย บันไดสวรรค์) ได้พยายามรวบรวมสิ่งของและบริวารเครื่องใช้ต่าง ๆ ของหลวงปู่ที่ เคยใช้ในช่วงมีชีวิตอยู่โดยเข้าไปจัดเก็บสิ่งของที่กุฏิหลวงปู่ และได้พบสมุดบันทึก ส่วนตัวของหลวงปู่โดยบังเอิญซึ่งเป็นข้อมูลที่หลวงปู่ได้บันทึกเหตุการณ์ในช่วงที่ อยู่กับ พระอาจารย์ใหญ่มั่น ฐริทัตโต ทางลูกศิษย์ได้ร่วมกันหารือแล้วว่าเห็นควร จัดพิมพ์ เพื่อให้เป็นประโยชน์กับลูกศิษย์และผู้สนใจทั่วไป อีกทั้งเป็นการป้องกัน ไม่ให้ข้อมูลในส่วนนี้ได้สูญหาย ทางลูกศิษย์ได้ถ่ายภาพหน้าแรกมาให้ดูพอเป็น สัมเปลง สำหรับข้อความและตัวอักษรได้ถ่ายถอดจากต้นฉบับมาพิมพ์ไว้ในหนังสือ เล่มนี้..ผมไม่สามารถนำภาพถ่ายหน้าแรกมาลงให้ได้ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วยครับ

การนำเสนอในครั้งนี้หวังว่าคงจะเป็นประโยชน์ สร้างศรัทธาและเป็นกำลังใจ แก่นักภวานาให้มีความเพียรในการปฏิบัติไม่มากก็น้อย นะครับ เชิญอ่านเพื่อ ประเทืองปัญญา นะครับ สาธุ

บันทึกส่วนตัวของ หลวงปู่ อ่อน ชาคโร

เปิดเผยความลึกลับ ของท่านอาจารย์มั่น ฐริทัตตเถระ

ข้าพเจ้าเกิดมาในชาตินี้ รู้สึกว่าเสียใจมากที่สุดที่ได้ไปอยู่ร่วมจำพรรษาของท่าน อาจารย์มั่นเพียงปีเดียวท่านก็มานิพานจาก แต่ที่ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้ ไปพึ่งเทศน์อยู่ร่วมอุปัฏฐากท่านผู้มีจิตบริสุทธิ์ นี้ก็ไม่เสียทีประการหนึ่ง ครั้ง สมัยนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๕๑ ข้าพเจ้าอยู่วัดอรัญญวาสีทำบ่อกับท่านอาจารย์เทศก์ เทศ รังสี ท่านได้พูดว่า พระณเรรูปใดจะไปพึ่งเทศน์ อาจารย์มั่น ก็ไปเสียเดียวจะไม่เห็น ท่านเพราะท่านได้ทำนายชีวิตท่านไว้แล้วว่า อายุผมจะถึงเพียง ๘๐ ปีเท่านั้น แต่ เดียวนี้อายุท่านก็ ๗๕ จะเข้ามาแล้วพวกคุณจะเสียตายในภายหลังว่า ไม่ได้พึ่งธรรม จากพระอรหันต์อย่างท่านอาจารย์ ครั้งนั้นก็ได้นมัสการลาท่านอาจารย์เทศก์ ท่านก็ อนุญาตและส่งทางด้วยเมื่อเดินทางไปถึงวัดป่าบ้านหนองผือ ได้เข้าไปนมัสการท่าน ๆ ก็ยินยอมรับอยู่ในสำนักท่าน นี้กว่าบุญเรามากเหนือหัว แต่นั่นก็ตั้งใจปฏิบัติ อุปัฏฐากท่าน พึ่งเทศน์พึ่งธรรมจากท่านเรื่อย ๆ มาตลอดศึกษาเรื่องภายในจิตที่ เป็นไปต่าง ๆ นานา

๑. ความลึกซึ้งที่มีอยู่ภายในท่าน ก็ถูกเปิดเผยออกมาที่จำได้คือ ข้าพเจ้ากราบเรียนท่านอาจารย์มั่นว่าระดมขอโอกาสกราบเรียน การนิมิตเห็นดวงหฤทัย (หัวใจ) ของคน ตั้งปลายขึ้นข้างบนนั้น เป็นอะไร

ท่านเลยอธิบายไปว่า ที่จริงดวงหฤทัยของคนนั้น ก็ตั้งอยู่ธรรมดา ๆ นี้แหละ อันมันเป็นต่าง ๆ นานา ตามเรานิมิตเห็นนั้น มันเป็นนิมิตเทียบเคียงคือ ปฏิภาคนิมิตนั่นเอง ที่ท่านว่ามันตั้งชันขึ้นนั้น แสดงถึงจิตของคนนั้นมีกำลังทางสมาธิ ถ้าจิตนั้นตั้งขึ้นและปลายแหลม กว้างใหญ่คล้ายกับดอกบัวตูมกำลังจะเบ่งบานนั้น แสดงว่าจิตคนนั้นมีกำลังทางสมาธิและปัญญาแล้ว ถ้าน้ำเลี้ยงดวงหฤทัยมีสีต่าง ๆ กันนั้น หมายถึงจิตของคน เช่น โทสจริตนั้นดวงหฤทัยแดง ถ้าราคะจริตน้ำเลี้ยงหฤทัยแดงเข้ม ๆ ถ้าจิตของคนที่ถูกพัดพาไปแล้วเป็น น้ำหฤทัยขาวสะอาดเลื่อมเป็นปภัสสรเหมือนทองหลอมแล้วอยู่ในเตา เลื่อมอย่างนั้นแหละ

ถ้าดวงหฤทัยเขียว ๆ แห้ง ๆ นั้นหมายถึง จิตของคนนั้นไม่มีกำลังทางจิต คือ สรททพลัง วิริยะพลัง สติพลัง สมาธิพลัง ปัญญาพลัง ถ้าธรรมทั้ง ๕ อย่างนี้ไม่มีในจิตแล้ว ท่านว่าอบรมไม่ขึ้น ไม่เป็นไป จะสั่งสอนทรมานสักปานใด ไม่มีประโยชน์เลย

ถ้าดวงหฤทัยคนนั้นมีกบเบ่งบานเหมือนดอกบัว อบรมสั่งสอนไปได้ผลตามคาดหมายจริง ๆ ท่านว่า ผมเองเคยเพ่งดวงหฤทัยของผมเอง เห็นเลื่อมเป็นแสงเลยทีเดียว เพ่งไปเพ่งมาปรากฏแตกใสดวงตา นี้คำพูดของท่าน ท่านจึงอธิบายว่า คนในประเทศไทยนี้ ดวงหฤทัยต่างหมู่อยู่สามองค์คือ ดวงหฤทัยปรากฏว่ามีงานหรือแท่นรองสวยงามดี พระสามองค์นี้ องค์หนึ่งคือ ท่านสมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (ติสโส อ้วน) ท่านตายไปแล้วส่วนอีก ๒ องค์นั้นยังอยู่ ท่านอาจารย์มั่นพูดว่า บุญวาสนาจารย์มีพระสามองค์นี้แปลก ๆ หมู่เพื่อนมากนี้ นึกว่าท่านอาจารย์นี้ท่านคุณไม่ใช่คุณแต่หู ชันตาหนัง เหมือนคนเราท่านสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหาต้องดูด้วยตานอกตาใน เสียก่อนไม่เหมือนปุถุชนเรา อย่างพวกเรานี้มาเอาแต่กิเลสมาสั่งมาสอนบังคับไม่ว่าใครเป็นอย่างไร ฉะนั้นจึงเกิดสงครามกันบ่อย ๆ ระหว่าง อาจารย์กับลูกศิษย์จึงวุ่นวายกันอยู่ทั่วโลก ส่วนอาจารย์มั่น นั้นท่านสั่งสอนไปมันก็ได้ผลจริง ๆ อย่างว่าคนจริตไม่มีธรรม ๕ ข้อก็คือ คนอินทรีย์ไม่แก่กล้าตนเอง อย่างนี้โดยมากท่านไม่รับเอาไว้ในสำนักของท่าน มานใจอุบายว่าควร ไปอยู่แห่งนั้นแห่งนี้หรือกับคนโน้นดีคนนี้ดี

๒. ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าตั้งใจปรึกษาท่านด้วยจิตรคือ กุฎิของท่านอยู่ไม่ห่างไกลกับกุฎิของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้เข้าสมาธิทำจิตรให้สงบดิ่งลงถึงจิตรที่เคยเป็นมา แล้วนึกถามท่านว่า จิตรของข้าพเจ้านี้ตั้งอยู่อย่างนี้แหละ ข้าพเจ้ายกกราบเรียนว่า จิตรของข้าพเจ้านี้ตั้งอยู่อย่างไร และเรียกว่าจิตรอะไร จึงขอนิมนต์ครูบาอาจารย์จงได้เมตตาบอกข้าพเจ้านี้ด้วย นึกแล้วก็พยายามรักษาจิตรอย่างนั้นไว้จนกว่าท่านอาจารย์มั่น เลิกเดินจงกรม เมื่อท่านเลิกเดินจงกรมแล้วท่านก็ขึ้นไปกุฎิ และลูกศิษย์ผู้เคยปฏิบัติอุปัฏฐากท่านคือ ท่านอาจารย์วัน ก็ขึ้นไปนั่งอยู่กับท่าน

ข้าพเจ้าได้ขึ้นไปนมัสการท่านแล้วนั่งอยู่ โดยไม่ได้พูดอะไร ๆ กับท่านเลย ท่านพูดเอ่ยมาว่าจิตรของท่านอ่อนเป็นอย่างนั้น ๆ ตั้งอยู่อย่างนั้น ๆ เรียกว่าจิตรอันนั้น ๆ ที่เดียวข้าพเจ้านั่งตัวแข็งเลย พูดอะไร ๆ ไม่ออก ทั้งดีใจ ทั้งเสียใจและทั้งกลัว ท่าน ละอายท่าน ถ้าจะกราบเรียนท่านอย่างอื่น ๆ ไปก็กลัวท่านจะเล่นงานเราอย่างหนัก แต่ทุกวันนี้คิดเสียคายเมื่อภายหลังว่า เรานี้มันโง่ถึงขนาดนี้จริง ๆ จะเรียนท่านว่าจิตรเป็นอย่างนั้น แล้วข้าพเจ้านี้จะทำอย่างไรอีกจิตรจึงเจริญหลุดพ้นไปได้ สมกับคำโบราณว่า อายครูบ่สู้ อายชู้บ่ดี คำนี้มันถูกเอาเสียจริง ๆ

๓. ครั้งสมัยท่านกำลังแสดงธรรมเรื่อง ความหลุดพ้นและอริยสังขาร ๔ ข้าพเจ้าได้นั่งอยู่ตรงหน้าตรงตาของท่าน ตั้งจิตรสำรวม ส่งไปตามกระแสธรรมของท่านพร้อมทั้ง กำหนดพิจารณาไปด้วย จิตรข้าพเจ้าเลยรวมลงพับเดียวปรากฏว่าดวงจิตรของข้าพเจ้านี้คล้ายกับเครื่องนาฬิกากำลังเดินหมุนเวียนอยู่ พอนิมิตแล้วจิตรก็ถอนออกมาพอดี

ถูกท่านเทศน์ใหญ่เลยว่า จิตรพระอรหันต์ทั้งหลายนั้น จิตรท่านไม่หมุนเวียนอีก ไม่หันต่อไปอีก จึงได้นามว่าอะระหัง แปลว่า ไม่หัน ท่านเหล่านั้นจะเอา อะ ไปใส่แล้ว ไม่เหมือนเรา เรามีแต่หันอย่างเดียวไม่หยุดไม่หย่อน พระอรหันต์นั้นท่านตัดกงหันได้แล้ว ท่านทำลายกงสังสารจักร์ขาดไปแล้วด้วย อรหันต์มรรค ข้าพเจ้านั่งฟังอยู่ครั้งนั้นจึงเกิดความมหัศจรรย์อย่างใหญ่หลวง

ท่านอาจารย์มั่น นั้นไม่แสดงธรรมด้วยหูหนังตาหนังเหมือนพวกเราท่านจก (ล้วง) เอาหัวใจผู้ฟังมาแสดงจริง ๆ ธรรมของท่านที่แสดงจึงถึงจิตรถึงใจของผู้ฟังอย่างพวกเราแสดงให้กันฟังอยู่ทุกวันนี้มีแต่คนตาบอด ผู้แสดงบอด ผู้ฟังก็บอด บอดต่อบอดจุกกันไม่รู้ว่าจะไปถึงไหน จะไปโดนเอาหลักเอาตอ ตกเหว ตกขุม ที่ไหนไม่

ทราบกันเลย ผู้เทศน์ก็มีกิเลส ผู้ฟังก็มีกิเลสกันทั้งนั้น ผู้เทศน์เล่าก็หวังเอาแต่กัณฑ์เทศน์ ไม่เทศน์เอาคน มันจึงไกลกันแสนไกล สมกับพระพุทธเจ้าว่า ธรรมของสัตว์ตบรูชกับธรรมของอสัตว์ตบรูชไกลกันเหมือนฟ้ากับแผ่นดิน คำหนึ่งว่า คุณกรอาณนัทถ้าธรรมของเราตลาคดไปสิงในจิตของพระอรหันต์ผู้สิ้นจากกิเลสแล้ว ธรรมของเราที่เป็นธรรมแท้ไม่ปลอมแปลง ถ้าเมื่อใดธรรมของตลาคดนี้ไปสิงอยู่ในจิตปฤชณผู้มีกิเลส ธรรมของเราก็กลายเป็นธรรมปฤชรูปคือ ธรรมปลอมแปลง ถ้าผู้เขียนนี้เขียนไปมาก ๆ ก็เหมือนคว่าเทศน์ไปอีกแหละ มันเป็นการเอามะพร้าวมาขายสวน ไปจึงขอเขียนเรื่องท่านอาจารย์มั่นต่อไป

๔. วันหนึ่งตอนเช้ากำลังฉันจังหัน พระเณรกำลังแจกอาหารลงในบาตร และพระผู้อุปัฏฐากท่านก็กำลังจัดอาหารหวานคาวลงในบาตรท่านอาจารย์มั่น ถ้าเป็นอาหารของแข็งหรือใหญ่ ต่างองค์ก็ต่างเอามัดหั้น หรือโหลกด้วยครก ต่างคนต่างกระทำด้วยความเคารพจริง วันนั้นข้าพเจ้าได้มองไปเห็นพระท่านทำ ก็นึกเกิดปีติขึ้นมาด้วยความเลื่อมใสปล่อยใจเลื้อนล่อยไปว่า แหม...พระลูกศิษย์ลูกหาของครูบาอาจารย์นี้ตั้งใจปฏิบัติอุปัฏฐากด้วยความเคารพเลื่อมใสจริง เอ๊ะ...ครั้งพุทธกาล โน้นบรรดาพระสาวกทั้งหลายนั้น จะมีสานุศิษย์ปฏิบัติอุปัฏฐากดี ๆ อย่างนี้ไหมหนอ คิดแล้วก็ไม่นึกไม่ฝันเลยว่า เราเป็นข้าคิดเรื่องราวให้ไปกระทบกระทั่งจิตใจของท่าน

ครั้นต่อมาในวันหลังบรรดาสานุศิษย์ทั้งหลายที่เคยปฏิบัติอุปัฏฐากท่าน ก็เข้าไปจะปฏิบัติ ถูกท่านห้ามอย่างใหญ่ว่า หยุคอย่ามาทำนะ วันนั้น ท่านคุณเอาจริง ๆ ครั้นต่อมาวันหลังอีก จะเข้าไปปฏิบัติ ท่านเล่นงานอย่างใหญ่อีกว่า ทำไมห้ามไม่ฟังเดี๋ยวถูกค้อนตีเอาแหละ แล้วท่านก็บ่นว่า มันมาคุดูกัน การปฏิบัติอุปัฏฐากอย่างนี้ ในครั้งพุทธกาลโน้น พระสาวกไม่มีคอก วันนั้นไม่มีใครเข้าไปใกล้ท่านได้เลย การจัดสิ่งของลงในบาตร ท่านจัดเอง การอุปัฏฐากท่านนั้นจำเป็นต้องไปหลายวัน

ต่อมาท่านอาจารย์มหาบัว ท่านเป็นลูกศิษย์อาวุโสกว่าหมู่ พรรษาท่านขณะนั้นคงได้ในราว ๑๖ พรรษา จึงได้เรียกบรรดาสานุศิษย์รุ่นน้อย มีท่านอาจารย์วัน ท่านอาจารย์เนตร อาจารย์คำพอง อาจารย์สุวัจน์ อาจารย์จัน โสม บ้านนาสีดา และข้าพเจ้าพร้อมอีกหลาย ๆ รูป ไปประชุมกันที่กุฏิท่านอาจารย์มหาบัว ว่าเรื่องนี้เป็นใครหนอ ได้นึกได้คิดอย่างง่านี้ เป็นเหตุให้ครูบาอาจารย์เดือดร้อน ผมเองว่าพิจารณาเห็นว่าคง

ไม่มีใครดอกร เพราะว่ามีใคร ๆ ที่ได้มาอยู่กับได้มอภยถวยชีวิตกับท่านแล้ว ต่างคนก็ต่างเคารพนับถือท่าน ผมว่าจะเป็นผู้บยท่านอาจารย์ทรมานพวกเรานะ คอกรตามที่ได้อยู่กับท่านมาหลายปี ผมเองเคยถูกรท่านทรมาน คอว่าเรานี้จะปฏิบัติอุปฏฐากรท่านเอจจร เอจจรใหม่ หรือสักรแต่ว่าทำเพื่อแก้เกือเฉย แต่หนีไปพวกเรารต้องเข้าไปทำปฏิบัติท่านเลย ท่านจะฆ่าจะแกงจะตีมอย่างไรเราก็ยอม เสียสละ นี้ท่านอาจารย์มหาบัวแนะนำสานุศิษย์รุ่นเล็ก ๆ ต่อมาก็เลยเข้าไปอุปฏฐากรท่าน

ครั้งนี่ท่านไม่ว่าอะไร เพราะจะห้ามไว้ก็ไม่ง เป็นหน้าทีข้อวัตรของสานุศิษย์ผู้หวังดีจะทำกัน แต่นั้นมาก็ไม่มีใครปรารกรเรื่องนี้อีก แม้แต่ท่านอาจารย์มั่น ก็ไม่ว่าอะไรตลอดถึงวันท่านนิพานของท่านยังปิดบังไว้ ครันต่อมาประมาณ ๒๐ กว่าปี ข้าพเจ้าจึงมารำลึกถึงบุญคุณ ของท่านอาจารย์มั่นคุณ จึงนึกขึ้นมาได้ว่า เมื่ออยู่กับท่านอาจารย์มั่น ถูกท่านเทศน์กัณฑ์ใหญ่ สมัยนั้นเรารู้ทีไม่มีสตินี้แหละ เป็นเหตุทำให้หมู่เพื่อนครูบาอาจารย์องค์อื่น ๆ เดือดร้อนไปตามกัน เมื่อมานิกรทวนจิตรรู้มั่นก็ตายเสียแล้ว จะทำอย่างไรดี จะไปขอขมาโทษครวระท่าน ท่านก็ไม่อยู่ในโลกไหนภพไหน จึงนึกคิดขึ้นมาได้ว่าเหลืออยู่แต่โอวาทคำสอนของท่านนี้แหละให้เรารเราต้องขอขมาโทษครวระนักถือธรรมของท่านทีให้ไว้นี้แหละ นึกขึ้นได้แล้วก็เบาใจ ต่อมานี้แหละ ท่านผู้อ่านทั้งหลาย คนเรานี้แม้แต่จิตรของตัวเองนี่ นึกคิดไปแล้วก็ยังไม่รู้ว่าขณะนี่เรารคิดเรื่องอะไร มันจะไปรู้จิตรนึกคิดคนอื่นได้อย่างไร ทั้งวันทั้งคืนทั้งปีทั้งเดือนผ่านไปผ่านไปหมดไปเฉย ๆ ไม่ได้ทบทวนตรวจดูการดูจิตรของตัวเอง อย่างท่านอาจารย์มั่นนั้นท่านเคยพูดให้ได้อินบ้อยว่า ผมเองพิจารณาเห็นจิตรเห็นกายอยู่ทุก ๆ เวลาเช่น เห็นกายเป็นร่างกระดูกอย่างนั้นแหละ เอาผ้ามาห่มมาคลุมก็เห็นเอาผ้ามาคลุมร่างกระดูกอยู่อย่างนั้น ท่านอ่านเรื่องนี้แล้วจงระวัง อย่าให้เป็นดังจิตรของข้าพเจ้าผู้เขียนนี้เลย เรื่องนี้ข้าพเจ้าผู้ถูกมมาเองจึงอดปิดบังไว้ไม่ได้ เป็นของอัศจรรย์ ข้อหนึ่งทีเคยประสบเหตุการณ์มากับท่านอาจารย์มั่น จจร ๆ

๕. วันหนึ่งตอนบ่ยท่านอาจารย์มั่นจะสร้งน้ำ ตามธรรมดาเวลาสร้งน้ำมีพระปฏิบัติท่านอาจารย์ในราวสัก ๓ รูปไม่ขาด ครั้งนั้น มีพระรูปหนึ่งท่านองค์ชอบหัวดีอ่อนอย และชอบทดลองสิ่งต่าง ๆ ด้วย พระองค์นั้นจึงคิดทดลองคอว่าท่านอาจารย์มั่นนี้จะรู้ใหม่ จึงคิดในขณะที่ไปสิจาให้ท่านว่า กกขา (ต้นขา) นี้ขาวเหมือนขาผู้หญิงเลย พอนึกเท่านั้น ท่านอาจารย์มั่นจึงพูดขึ้นว่า เอ๊ะ ท่านนี้เป็นบ้ำจจร ๆ เว้ย แล้ว

พระองค์นั้นก็ถอยออก จึงมานึกว่าเอ๊ะ....ท่านอาจารย์จะรู้จริง ๆ หรืออย่างไร
หนอ แกร่งสงสัยอยู่ พอวันหลังก็มาปฏิบัติเวลาท่านอาบนํ้าอีก พอสี่เหงื่อไหล
ท่านก็ลองนึกดูอีก ครั้งนี้ท่านดูเอาอย่างใหญ่เลยว่า ท่านนี้ออกหนี อย่างมาทำลาย ไป
หนี ๆ ไล่ใหญ่ อันนี้ข้าพเจ้าผู้เขียนก็ได้ไปปฏิบัติท่านอาจารย์ในเวลานั้น
เหมือนกัน อันนี้ก็นึกว่าท่านอาจารย์มั่นนั้นท่านชำนาญทางปรจิตวิชาจริง ๆ จึงหาได้
ยากอีกในโลกอันนี้

๖. สมัยหนึ่งเป็นเวลาออกพรรษาแล้วนายวัน และนางทองสุข ร้านศิริผล
นครราชสีมา ได้มาถวายกุฏิ ครั้งนั้นมีครูบาอาจารย์ผู้หลักผู้ใหญ่ นายวันนิมนต์มา
ด้วยมากองค์ เช่น ท่านอาจารย์ สิงห์ ใหญ่ อาจารย์ฝั้น อาจารย์สีโห วัดป่าสุมนามัย
บ้านไผ่ ท่านอาจารย์องค์นี้ไม่เคยมาและไม่เคยเห็นท่านอาจารย์มั่นเลย ได้ไปพักอยู่
กุฏิเล็ก ๆ ห่างจากกุฏิท่านอาจารย์มั่น ประมาณ ๔ เส้น ขณะนั้นท่านอาจารย์สีโห
อาบนํ้า ข้าพเจ้าและพระอื่น ๆ มาปฏิบัติท่านขณะนั้นท่านอาจารย์สีโห จึงพูดกับ
ข้าพเจ้าขึ้นเบา ๆ ว่า เอ๊ะ ท่านอาจารย์มั่นนี้ รูปร่างหน้าตาเหมือนผมนิมิตเห็นท่านไม่
ผิดเลย ว่าลักษณะท่านคน น้อย ๆ คางแบน ๆ บัดนี้เราจะได้ฟังเทศน์ท่าน เรานี้ก็อยาก
ให้เทศน์จริง ๆ ว่า เรานี้มันคาอยู่อะไร ทำไมจึงไม่เห็นตนคา ว่าแล้วก็ผลัดเปลี่ยนผ้า
ข้าพเจ้าก็เลยไปกุฏิพอดอนคำครูบาอาจารย์ต่างก็ไปชุมนุมที่กุฏิท่านอาจารย์มั่น ท่าน
อาจารย์สีโหก็อยู่นั้นแหละ ท่านอาจารย์มั่นก็ทักทายปราศรัยกับท่านอาจารย์องค์นั้น
องค์นี้ไป พอท่านมองไปเห็นท่านอาจารย์สีโห นั่งอยู่ ท่านเลยพูดขึ้นว่า ท่านสีโหนี้ก็มี
แต่ไปหากินข้าวต้มขนมเขาอยู่แต่ในเมืองนี้นา ทำไมไม่เห็นเข้าป่าไปภาวนาเล่า ว่า
แล้วท่านหัวเราะ ใครก็หัวเราะกัน เพราะเป็นเรื่องขบขัน ผู้ฟังเพลินดูคล้ายกับว่าท่าน
พูดเล่น แต่ที่จริงท่านพูดตามเหตุที่ท่านรู้ทางจิต

๗. ครั้นต่อมาอีกเช้า เวลาฉันจังหัน ครั้งนั้นครูบาอาจารย์ที่เป็นพระแบก
ติดตามมากับองค์กฐินนายวัน แม่ทองสุข เช่น อาจารย์สิงห์ อาจารย์สีโห อาจารย์
อ่อน อาจารย์ฝั้น และพระอื่น ๆ อีกมาก ได้ไปรวมกันฉันที่ศาลาหลังใหญ่เพราะที่
หอฉันที่ไม่เพียงพอ จึงฉันอยู่ที่หอฉันก็มีแต่พระเณรเจ้าถิ่นเท่านั้น ครั้งนั้นบันดา
อาหารหวานคาว พวกโยมทั้งหลายเลยเอาขึ้นไปแต่หอฉันที่อาจารย์มั่นอยู่ ไม่มีใคร
แบ่งไปศาลาใหญ่เลย พระผู้แจกอาหารเช่นอาจารย์วัน อาจารย์ทองคำ และข้าพเจ้า
ผู้เขียนนี้ด้วย ก็บังเอิญลืมแบ่งไปจริง ๆ พอฉันเสร็จแล้วไม่มีใครว่าอะไรอีกครูบา

อาจารย์ทั้งหลายที่นั่งอยู่ศาลาหลังใหญ่ก็นั่งแต่ อาหารที่ได้มาในบาตร ไม่มีใครพูดอะไร เพราะกลัวความกระทบกระเทือนจะไปถึงท่านอาจารย์ใหญ่ พอตื่นเช้าวันหลังเท่านั้นแหละ ท่านอาจารย์มันเลยว่าย โยมชาวบ้านหนองผือเลยว่าย พวกโยมทำอาหารมาให้พระฉันกันอย่างไร อาตมาได้ยินว่า ท่านอาจารย์สิงห์ บ่นว่าอาหารจาง อาหารจางอยู่ พระพวกภักตฤเทศที่แจกอาหารเลย สืบถามดูความจริงแล้ว ลืมแบ่งอาหารไปศาลาหลังใหญ่ปล่อยให้ครูบาอาจารย์มันแต่ข้าวที่ไม่มีอะไร ๆ กันทั้งนั้น จึงเป็นเหตุให้ท่านอาจารย์มันรู้เรื่องราวโดยไม่มีใครบอก อันนี้เป็นของอัศจรรย์ข้อหนึ่งตามข้าพเจ้าเคยผ่านเหตุการณ์มาในเรื่องท่านอาจารย์มัน

๘. เรื่องอดีตชาติก่อนท่านอาจารย์มันพูดว่า สมัยพระโสณะกับพระอุตตระมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแคว้นสุวรรณภูมิ คือ นครปฐมเดี๋ยวนี้ ท่านอาจารย์มันนี้ได้เป็นสามเณรน้อยมาด้วย ท่านว่าสมัยนั้นท่าน ช้องคาอยู่ในการปรารณาพุทธภูมิท่านจึงไม่ได้สำเร็จมรรคผลอะไร ท่านกล่าวว่าสมัยนั้นน้ำทะเลขึ้นไปจรดกับจังหวัดสระบุรี หรือเขาวงพระจันทร์ ส่วนพระโสณะและพระอุตตระนั้นชอบใช้ไม้เท้า ทางกกเป็น ๘ เหลี่ยม ทางปลายนั้นเป็น ๑๖ เหลี่ยม ท่านว่าเมืองไทยเรานี้มีคนมีบุญวาสนามากมาเกิดบ่อย ๆ และเป็นที่ยอมรับของเทวดามเหศักดิ์ผู้มีฤทธิ์มาก ทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์เช่น พระบรมสารีริกธาตุก็เสด็จมาอยู่ในเมืองไทย ประเทศอินเดียไม่ค่อยมี เพราะเมืองไทยเรามีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองกว่าประเทศอื่น ฉะนั้นเมืองไทยเรา จึงเป็นเมืองแสนสงบสุข อุดมสมบูรณ์เป็นเอกราชมานาน เพราะเป็นดินแดนที่เกิดของนักปราชญ์ทั้งหลาย พูดถึงตอนนี้เป็นเหตุให้เราคนไทยที่เป็นเจ้าของประเทศภาคภูมิใจมาก และ ภาคภูมิใจที่ได้มาเกิดในเมืองไทยที่มีครูบาอาจารย์ผู้วิเศษมาโปรดนี้ได้ยินจาก ท่านพระครูสีลขันธสังวร (อาจารย์อ่อนสี) วัดพระงาม ทำบ่อ พูดให้ฟัง เพราะอาจารย์องค์นี้ท่านได้อยู่กับท่านอาจารย์มันตั้ง ๖ ปี ท่านรู้ดีเรื่องอาจารย์มัน ใครสนใจไปเรียนถามท่านก็ได้

๙. เรื่องเข้าสมาธิเวทิตนโรธสมาบัติ ท่านอาจารย์อ่อนสี วัดพระงาม เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า เรื่องเข้าเวทิตนโรธนี้ เคยมีครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่กราบเรียนท่านอาจารย์มัน ท่านตอบว่า พระอรหันต์จำพวกได้อภิญญา ๖ และ ปฏิสัมภिता ๔ จิตถึงจตุตถญาณแล้วจึงเข้าได้อย่างพระมหาสารีบุตร พระมหากัสสป ท่านเข้าได้ถึง ๗ - ๘ วัน จำพวกพระอรหันต์สุกขวิปัสโก เติวิโซ อันนี้เข้าไม่ได้ ท่านอาจารย์มันพูดว่า เอนา

เชื่ออ้ายเต่าเถอะน่า และท่านเคยเตือนลูกศิษย์ว่า อย่าไปคิดมันเลยเรื่องนี้ ว่าแต่สิ้น
กิเลสตัดหากี่พอ พวกเรานี้มันหมดยุคผู้มีบุญวาสนามากแล้ว วาสนาของสัตว์โลก
นับวันแต่จะด้อยลงไปทุกทียิ่งเลย ๒๕๐๐ ปี ไปแล้วคนที่สำเร็จมรรคผลเพียงแค่
แต่พระโสดาบันนี่ก็ยาก ท่านว่าดังนั้น อย่าอยากคืออยากดังเกินไปมันจะไม่พ้นทุกข์ นี้
ท่านเตือนสานุศิษย์ อย่างท่านอาจารย์ลี วัดอโศการามก็เคยพูดบ่อย ๆ ว่า เลย
๒๕๐๐ ปีไปแล้วคนจะทำความดีได้ยาก มีแต่คนชั่วเอาความชั่วมาทับถมกัน จริงอยู่คำ
นี้สมัยทุกวันนี้พระท่านถือธุดงค์ไปเจริญสมณธรรมอยู่ป่าอยู่เขา ไกลแสนไกล สูง
แสนสูงเท่าใด คนยังไปรบกวนถามบัตถถามเบอร์ท่าน ไม่ถามเรื่องบุญเหมือนสมัยที่
ท่านอาจารย์มันยังมีชีวิตอยู่ ถามกันแต่เรื่องเบอร์ทั้งนั้น พระสมัยนี้ก็แสวงหาแต่อย่าง
นั้นเหมือนกัน แล้วมันจะดีขึ้นได้อย่างไร ใครก็หาแค่มนุษย์สมบัติ ไม่หาหนีพพาน
สมบัติ พระท่านผู้หวังจะข้ามจากโลกก็พลอยลำบากไปด้วย เพราะโลกเขาไม่ยอม
ให้ข้ามไปเลย

ข้าพเจ้าได้ค้นดูหนังสือโบราณคือ หนังสืออุรังคธาตุตอนหนึ่งว่า พระ
มหากัสสปเถระเจ้าได้สร้างพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ทางฝ่ายฆราวาสมีพระยา
คำแดง พระยาเมืองอินทปัตถนคร พระยานันทเสน พระยาปิงคราช พระยาสุมิถตา
นคร โปรดให้เขียนรูปม้าอัสครใส่พระธาตุ โดยผินหน้าไปทางทิศเหนือแม่น้ำโขง
ผินหางไปทางทิศใต้แม่น้ำโขง แล้วพระมหากัสสปเถระเจ้าจึงทำนายพยากรณ์ไว้ว่า
ต่อไปครั้งหน้าศาสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อถวายเป็นสร้อย ศาสนาแถบแม่น้ำโขงนี้
จะเจริญรุ่งเรือง จะมีพระอรหันต์เกิดขึ้นแถบสายแม่น้ำโขง อันนี้ข้าพเจ้าบอกตรง
ๆ เลยว่ามันต้องเป็นสมัยอาจารย์มัน ท่านอาจารย์เสาร์นี้ไม่มีผิดจริง ๆ เพราะพระทั้ง
สององค์ท่านนี้ก็เป็นคนชาวอุบลซึ่งมีเขตต์จรดกับแม่น้ำโขง และเวลาท่านสององค์
นี้เที่ยวเทศนาโปรดประชาชนก็เที่ยวโปรดตามสายแม่น้ำโขง นี่เป็นคำสันนิษฐาน
ของข้าพเจ้า จะผิดหรือถูกประการใด ขอพิจารณาตุเถิดและให้อภัยแก่ข้าพเจ้าผู้เขียน
ด้วย

อีกตอนหนึ่งในหนังสือพุทธทำนายว่า ใกล้ศาสนา ๒๕๐๐ จะมีผู้มีบุญวาสนา
มาเกิด มี พระยาศรรณมิกราชมาปกครองบ้านเมือง ฝ่ายพระศาสนาจะมีพระอรหันต์
มาเทศน์โปรดบ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองวัฒนาถาวร พระศาสนาของพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าจะเจริญเรื่องทางด้านปริยัติธรรม ปฏิบัติธรรม ปฏิเวชธรรม เรื่องนี้ได้มีครู

บาอาจารย์บางรูปได้ยื่นท่านอาจารย์มั่น เคยพูดว่ามันเจริญมาแล้วแต่พระเจ้าแผ่นดิน
ราชการที่ ๔ ท่านก็เป็นจอมปราชญ์ ปกครองบ้านเมือง ได้ปรับปรุงทางคณะ
สงฆ์ และได้ปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญ จนมาถึงราชการที่ ๕ บ้านเมืองได้เจริญถึง
ขีด ท่านว่าดังนั้น ส่วนฝ่ายพระศาสนาก็มีสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิร
ญาณวโรรส พระองค์ท่านก็ได้ปรับปรุงด้านการศึกษาปริยัติธรรมนี้ขึ้นมาจนถึงสมัย
ทุกวันนี้ ด้านปฏิบัติปฏิบัติธรรมอันนี้มันเจริญอยู่กับผู้ปฏิบัติ ผู้ไม่ปฏิบัติก็ไม่เห็น
ความเจริญ มันไม่ใช่ทั่วไป ผู้ใดปฏิบัติเห็นมรรคผลนิพพาน ก็ว่ามรรคผลนิพพานยัง
อยู่เหมือนเดิม ไม่ไปไหน พระพุทธเจ้าปรินิพพานไป ท่านไม่ได้เอามรรคผลนิพพาน
ไปด้วยคงอยู่ตามเดิม (เอสะ รัมโม สะนันตะโน) พระธรรมเป็นของมีมาแต่ดั้งเดิม
ไม่ไปไหน พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้วว่า คูกรอนนทံ เมื่อใดภิกษุในพระศาสนานี้ยัง
ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่ พระอรหันต์จะไม่ว่างจากโลก อันนี้คำพูดของท่านผู้เห็น
ธรรมแล้วหลุดพ้นแล้วพูด ที่นี้เราผู้มีศรัทธาและซื่อสัตย์ มาพูดกันตามความเห็นแล้ว
ว่า พระผู้วิเศษคือ พระอรหันต์ จะมาเที่ยวเทศนาโปรดประชาชนนั้น ข้าพเจ้าว่าไม่ใช่
อื่นไกลคือ ท่านเจ้าคุณอุบาลี ซึ่งเป็นนักเทศน์เอกในประเทศไทยและท่านอาจารย์
เสาร์ ท่านอาจารย์มั่น นี้แหละ ไม่ใช่ท่านเหาะมาทางอากาศ มาประกาศว่า ข้าพเจ้านี้
คือพระอรหันต์จะมาโปรดท่านเนื้อ อย่างพวกเรานึกคิดกัน ท่านได้สำเร็จแล้วก็แล้ว
กันไป หลุดพ้นแล้วก็แล้วกันไป ไม่ใช่ว่าจะห้ามแข่งห้ามแสลงเหมือนกลองยาว เคยมี
พระบางพวกห้ามไปเข้าสมาธิให้คนดู อันอย่างนั้นมันไม่มีในพระสาวกเสียแล้ว และ
พระพุทธเจ้าก็ไม่ปรากฏว่าพระองค์เข้านิโรธสมาบัติแล้วให้สาวกห้ามไปให้คนดูว่า
มานั่ง มาดูเราเข้านิโรธ อย่างนี้ไม่มี พระวินัยก็ปรับอาบัติไว้แล้วว่า ภิกษุใดบอก
อุตตริมนุสสธรรมแก่ชาวโลกเขาปรับอาบัติปาจิตตีย์ ดังนี้ ท่านผู้มีจิตหลุดพ้นแล้ว
ท่านไม่โอ้อวด ไม่อยากดังเหมือนพวกเราที่มีกิเลสอยู่ดอก ถึงบอกไปคนอื่นเขาจะ
เชื่ออย่างไร เขาไม่เห็นด้วย มีแต่เขาจะว่าท่านนี้บ้าแล้วกรรมัง ฉะนั้นการบอกเปิดเผย
ธรรมวิเศษที่มีในตนนี้ นอกจากอาบัติแล้ว ก็ไม่มีประโยชน์ผลได้ น้อยกว่าผลเสีย จะ
ประสาอะไรแต่สาวกของพระพุทธเจ้า แม้แต่พระองค์เองได้ประกาศว่า เราเป็น
สุขุมภูผู้ตรัสรู้เอง คนอื่นก็ยังเชื่อยกทั้งตำราพวกพราหมณ์ก็ทำนายนกันทั้งประเทศ
อินเดียว่าพระพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ในโลก เมื่อพระองค์เที่ยวประกาศพระศาสนา คน
บางจำพวกก็ยังไม่เชื่อพระองค์ จนได้แข่งฤทธิ์แข่งเดชกับพระองค์จะเอาอย่างไรกับ

มนุษย์ผู้มีคณา จะนั้นเรื่องอาจารย์มันนี่ก็เหมือนกัน ต้องถูกปิดบังไว้ตั้ง ๒๐ กว่าปี
จึงมีวีแววจีนเดียนี่เอง.....

จากคุณ : (อิ_อิ) [23 ก.ย. 2545]

ความคิดเห็นที่ 7 : (อภิสิทธิ์)

สาธุ ขอบพระคุณนะครับ หลวงปู่ท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่เทสก์และหลวง
ปู่เทสก์ได้ฝากให้ท่านมาปฏิบัติกับหลวงปู่ท่านก่อนที่หลวงปู่ท่านจะนิพพาน หลวงปู่
ท่านมรณะเมื่อปีที่แล้ว 2544 อายุ 79 ปี กระดูกท่านกายเป็นพระธาตุ ในงาน
พระราชทานเพลิงศพเดือนกรกฎาคม 2545 หลวงตาบัวได้เป็นประธาน และมี
หลวงปู่เหรียญ หลวงปู่ท่อน หลวงปู่ต่าง ๆ หลายรูปก็ได้มาร่วมงานนี้ ตอนที่หลวงปู่
ท่านอยู่ท่านได้สร้างเจดีย์เพื่อระลึกถึงหลวงปู่ท่านที่วัดคอดยบัน ไคสวรรค บ้านหนองคำ
ต.อุบมุง อ.หนองบัวซอ จ.อุดร มีพระที่ท่านปฏิบัติหลายท่านที่เราไม่รู้ ท่านไม่
ค่อยแสดงตัวเท่าไรแล้วแต่ว่าใครจะมีโอกาสได้พบท่านเหล่านั้น

จากคุณ : อภิสิทธิ์ [23 ก.ย. 2545]